

ProjehCenter

w w w . P r o j e h C e n t e r . i r

Instagram | @projehcenter

Telegram | @projehcenter_ir

شیخ

فهرست مطالب

صفحه

موضوع

۱	مقدمه.....
۳	فصل اول: کلیات .....
۳	۱- هدف .....
۳	۲- پیشینه تحقیق .....
۴	۳- روش کار و تحقیق .....
۴	فصل دوم : معرفی باغ وحشها و اهداف آنها .....
۴	۱- باغ وحش و سابقه تاریخی آن .....
۹	۲- اهداف ایجاد باغ وحش ها .....
۱۰	۳- لزوم ایجاد باغ وحش در شهرهای بزرگ .....
۱۰	۴- ضوابط ایجاد باغ وحش .....
۱۲	۵- حیوانات باغ وحش .....
۱۶	۶- مراقبتهای پزشکی .....
۱۶	۷- باغ وحش ویژه کودکان .....
۱۷	۸- نحوه طراحی باغ وحش ها .....
۲۰	فصل سوم : مقدمه ای بر پرندگان شناسی .....
۲۰	۱- ردی بندی پرندگان .....
۲۳	۲- عادات و رفتار .....
۲۷	۳-۲-۱- عادت غذایی .....
۲۸	۳- نقش پرندگان در جوانع انسانی .....
۲۹	۳-۳-۱- جنبه های اقتصادی - اجتماعی پرندگان .....
۳۱	۴- نقش پرندگان و تأثیر آنها بر آفات و بیماری ها .....
۳۲	۴-۳-۲- بیماریها و آفات مهم .....

۳۵.....	بیماریهای پرندگان در اسارت.....	۳-۴-۲
۳۸	۱-۲-۴-۳ عوارض تغذیه ای.....	
۴۱	۲-۲-۴-۳ انگلها.....	
۴۴	۳-۲-۴-۳ بیماریهای دستگاه حرکت.....	
۴۴	۴-۲-۴-۳ بیماریهای پوست و پر.....	
۴۵	فصل چهارم: معرفی پرندگان باغ وحش تهران و شرح وضعیت آنها	
۴۵	شترمرغ <i>Struthio camelus</i>	
۵۰	پلیکان پا خاکستری <i>Pelecanus crispus</i>	
۵۱	اردک کله سبز (سرسبز) <i>Anas platyrhynchos</i>	
۵۳	تنجه <i>Tadorna tadorn</i> Shelduck (Common Shelduck)	
۵۳	غاز خاکستری <i>Anser anser</i> Greylag goose	
۵۴	اردک روسی یا اسرائیلی.....	
۵۵	قوی گنگ <i>Cygnus olor</i> Mute swan	
۵۶	قوی فریاد کش <i>Cygnus cygnus</i>	
۵۷	قوی کوچک <i>Cygnus columbianus</i> Bewick's swan	
۵۸	فلامینگوی بزرگ <i>Phoenicopterus ruber</i> Gerater flamingo	
۵۹	عقاب شاهی <i>Aquila heliaca</i> Imperial Eagle	
۶۰	عقاب طایی <i>Aquila chrysaetos</i> Golden Eagle	
۶۱	دلیجه کوچک <i>Falco naumanni</i>	
۶۲	دال <i>Gyps fulvus</i> Eurasian Griffon Vulture	
۶۴	سنقر گندم زار <i>Circus pygargus</i> Montagu's Harrier	
۶۴	پرندگان شکاری شب فعال.....	
۶۵	شاه بوف <i>Bubo bubo</i> Eagle owl	
۶۶	طاووس معمولی <i>Pavo cristatus</i> Common peafowl	
۶۷	مرغ شاخدار <i>Numida meleagris</i> Helmeted guineafowl	
۶۷	قرقاول <i>Phasianus colchicus</i> Pheasant	
۶۹	کبک <i>Chukar partridge</i> <i>Alectoris chukar</i>	
۷۱	درنای معمولی <i>Grus grus</i> Common Crane	

۷۲	Demoiselle Crane Anthropoides virgo درنای طناز (درنای کوچک)
۷۳	Balearica regulorum Grey Crowned Crane درنای تاجدار
۷۳	Tringa erythropus Spotted Redshank آبچلیک خالدار
۷۴	Pterocles alchata Pin-tailed sandgrouse باقره شکم سفید
۷۵	Porphyrio porphyrio Purple Gallinule (purple swamp-hen) طاووسک
۷۶	کبوتر دم چتری
۷۶	Tauraco hartlaubi توراکو
۷۷	Melopsittacus undulates Budgerigar مرغ عشق
۷۹	Ara chloroptera Green winged Macaw طوطی ماکائو
۷۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۷۹	نتیجه گیری
۸۱	پیشنهادات

مقدمه

پرندگان و حیوانات از دیر باز مورد توجه خاص و احترام ایرانیان بوده اند ، به نحوی که در روزگار هخامنشیان، برخی از آنان حتی جنبه تقدس یافته و هنرمندان تصویر آنها را روی دیوار کاخها و معابد نقش می کردند . علاوه بر آن، تصاویر این حیوانات و پرندگان به اصطلاح مقدس راگاه از سنگ ، نقره ، طلا و مفرغ می ساختند ، یا تصویر آنها را بر آثار هندی خود نقش می کردند . عقاب و شاهین به خاطر بلند پروازی و تیز هوشی و تیز جنگی ، غالباً به صورت تک تک و زمانی باهم ، در یک اثر هنری جلوه گری می کنند . با پیشرفت علوم و پی ریزی دانش اکولوژی و توسعه آن که نقش و اهمیت و جایگاه ویژه کلیه مجموعه حیاتی طبیعت و تاثیرات آنها را بر یکدیگر آشکارتر گرداند ، نقش پرندگان در زندگی انسان اهمیت بیشتری یافت . مطالعه در زمینه کنترل بیماریها و آفات کشاورزی توسط پرندگان ، اهمیت آنها را دو چندان کرده ، زیرا به طوری که آشکار شده ، پرندگان در زمرة مهمترین عوامل کنترل کننده آفات نباتی قرار دارند . پرندگان علاوه بر دانه خواری و نتیجتاً کنترل علفهای هرز ، ناقلین بیماریها و بسیاری از حشرات مضر را نیز کنترل می کنند . ذکر این مطلب ضروری است که بسیاری از پرندگان دانه خور ، خساراتی هم به مزارع وارد می کنند، ولی بر خلاف تصور عموم ، حتی اگر شواهد متعددی در مورد نقش زیانبار پرندگان برای محصولات زراعی بیش از آنچه موجود است در دست باشد، باز هم نمی توان از ارزشهای بی شمار آنها چشم پوشید . اصولاً در مقایسه با ارزشهای متعدد پرندگان در زمینه سالم سازی محیط زیست خسارات آنها جداً قابل اغماس است . از طرف دیگر ، اهمیت اقتصادی پرندگان وحشی و

اهلی برای انسان به عنوان منبع تامین پروتئین ، آنچنان روشن است که بی نیاز از توضیح است . تنها با توجه به نقش پرندگان در طبیعت است که می توان به ارزش وجودی و اهمیت واقعی آنها پی برد . انسان شهر نشین امروز ، برای جبران دست کم برخی از زیانکاریها و لطمات هولناکی که به طبیعت وارد آورده است ، می بایست دست به تمهیدات برای حفظ تنوع زیستی زده و سعی در نگهداری بازمانده های طبیعت داشته باشد . ایجاد باغ وحش ها ، از جمله این تمهیدات است . متسافانه ، شناخت و آگاهی مردم ایران از باغ وحش ها بسیار اندک است . در باغ وحش تهران ، حدود ۳۰ گونه پرنده وجود دارد که در شرایطی که چندان هم مناسب نیست به حیات خود ادامه می دهند . امید است که با ارائه مطالبی در زمینه وضعیت پرندگان باغ وحش تهران ، با توجه به اهداف حفاظتی ، تحقیقاتی ، آموزشی و تفریحی باغ وحش ها ، شرایط مساعدی برای نگهداری پرندگان فراهم گردد .

فصل اول: کلیات

۱-۱- هدف

پرندگان که گروه عظیمی از جانوران مهره دار را تشکیل می‌دهند، دارای نقش و اهمیت ویژه‌ای در طبیعت هستند. در حقیقت پرندگان باز گوکنده و نمایانگر وضعیت اکولوژی محیط زیستشان هستند. بنابراین یک پرنده شناس باید یک محیط شناس خوب نیز باشد و اینجاست که پیوستگی مسائل زیست محیطی روشن می‌گردد. وجود گونه‌هایی از پرندگان در باغ وحش تهران و شرایط زیستی آنها در اسارت، نگارنده را بر آن داشت تا پژوهش خود را بر این اساس قرار دهد. با این امید که کارشناسان علاقه مندان و دست اندکاران محیط زیست به باغ وحش‌ها، به عنوان مکانی مهم و حساس برای حفظ و بقای گونه‌های مختلف جانوری توجه داشته باشند.

۱-۲- پیشینه تحقیق

در تابستان ۱۳۷۸، خانم مهندس علی عسگری، وضعیت باغ وحشهای ایران را از زمان پیدایش تا کنون مورد بررسی قرار دادند، غیر از این، هیچگونه پیشینه تحقیقی در رابطه با این موضوع موجود نمی‌باشد.

۱-۳- روش کار و تحقیق

بازدید چند مرحله ای از باغ وحش تهران و مراجعه به کتابخانه ها ، روش جمع آوری اطلاعات برای انجام این پژوهش بوده است . کتابخانه ها و سازمانها و مراکز مراجعه شده ، شامل موارد زیر می باشد :

- اداره کل منابع طبیعی استان تهران

- کتابخانه موزه آثار طبیعی و حیات وحش دارآباد

- کتابخانه سازمان حفاظت محیط زیست

- کتابخانه دانشکده منابع طبیعی دانشگاه تهران

- باغ وحش تهران

فصل دوم : معرفی باغ وحشها و اهداف آنها

۱-۱- باغ وحش و سابقه تاریخی آن

نخستین باغ وحشی که تاریخ به آن اشاره می کند ، باغ شعور است که ۱۱۰۰ سال قبل از میلاد به وسیله نخستین پادشاه سلسله چو در چین ایجاد شد . در قرن های بعد نیز باغ وحش هایی به عناوین و اشکال گوناگون از جمله پارکهای پادشاهان و رجال ، کارناوال و سیرک به وجود آمده است ، ظهور باغ باغ وحش به شکل عمومی و عام المنفعه آن از زمانی آغاز شد که محققین مبتکر ، جانوران عجیب و غریبی را از کشورها و مناطق ناشناخته به همراه می آورند و مردم برای ارضای حس کنجکاوی به تماشای آنها می شتافتند . البته این سیستم به یک موزه زنده شبیه تر بود تا به باغ وحش به معنای امروزی آن ،